

Skyggen (Vol 2)

En roman om HC Andersen

DEL I: DEN GRIMME ÆLLING (1827-1830) -

Fiaskoen at høre til

Alder: 22-25 år

Kapitel 1: Studenten

Den sorte fløjlskasket sad rigtigt. Den var ny, stiv i skyggen og bar det blanke sølvemblem, der forfægtede, at bæreren var en akademisk borger af det danske rige.

Men under det nye klæde var huden den samme.

Hans Christian sad i krogen af den fine salon hos fru Rahbek på Bakkehuset. Luften var tyk af dampende te, pibetobak og duften af tørrede roseblade. Omkring det lange mahognibord sad hovedstadens lærde og unge mænd. Deres stemmer gled glat og elegant hen over bordpladen, mens de ubesværet diskuterede

Oehlenschlägers nyeste digte og de nyeste filosofiske strømninger fra Tyskland.

Hans Christian prøvede at sidde stille. Hans ben var så lange, at de måtte krølles sammen under stolen for ikke at spænde ben for den stivede pige, der bar tekopperne rundt. Hver gang han flyttede sig, knagede stolen forræderisk under hans vægt.

»Og vor unge student Andersen?« lød en skarp, overlegen stemme fra bordenden.

Det var Jens Baggesen — eller en af hans yngre, giftige beundrere, det føltes alt sammen som den samme stemme for Hans Christian. Blikkene fra det fine selskab vendte sig mod ham. Lorgnetter blev løftet, og de unge frøkener dæmpede deres små, forventningsfulde smil bag deres vifter.

»Hvad siger vor nye poeta fra Fyn?« fortsatte manden og tog en lille pris snustobak. »De har jo udgivet digte. Men fortæl os, Andersen — finder De ikke, at formen

mangler... regelmæssighed? Det virker en smule formløst, ikke sandt? Som en bæks klukken i stedet for en rigtig sonet.«

Varmen steg straks op i Hans Christians kinder. Hans hjerte begyndte sin velkendte, febrilske trommen mod brystbenet.

Han vristede sine lange hænder ud af skødet, fægtede med armene og åbnede munden for at svare. Han ville forklare dem om følelsen, om friheden, om at poesi ikke var et latinsk skema fra Meislings torturkammer. But i stedet for de dannede, runde ord, han havde øvet sig på i sit lille kammer, ramte hans fynske tonefald salonen som en sten gennem en rude.

»Det... det er hjerteknyttet!« stamme han, og hans stemme, der stadig bar præg af det ulyksalige brud, smuttede op i et højt, skærende leje. »Når følelsen fylder brystet, kan man da ikke tvinge den ned i en... en støbeform!«

En dæmpet, høflig klukken bredte sig om bordet.

»Hjerteknyttet,« hviskede en af damerne med et lille fnis.

»Hvor yndigt fynsk.«

Hans Christian mærkede sine knæ skælve. Han bøjede sig frem i ren desperation for at gribe sin tekop, så han havde noget at klamre sig til. Hans lange, ubehjælpelige ærme greb fat i kanten af den fine porcelænstallerken.

Ske, kop og varm te væltede hen over fru Rahbeks stivede hvide dug.

En mørk, plettet sø af kold te bredte sig langsomt mod frøkenens lyse silkekjole.

»O, Gud! Skån mig! Undskyld, hundredetusind gange undskyld!« råbte Hans Christian og faldt på knæ midt på tæppet. Han greb sit eget lommenørklæde og begyndte desperat at gnide på dugen, hvilket kun gjorde pletten tre gange større og tværede det ud i det fine stof.

»Det er intet, hr. Andersen, ganske intet,« sagde fru Rahbek med en stemme, der var så isnende venlig, at den skar mere end et piskesmæld. »Pigen tager det.«

Hans Christian rejste sig vaklende. Han så på de unge mænd omkring bordet. De lo ikke højt — det var de for opdragne til — men deres øjne lyste af en frygtelig, dæmpet morskab. Han var student. Han havde en hat med emblem. Men han var stadig drengen fra Munkemøllestræde. Han var stadig den mærkelige stork, der var fløjet ind i en salon, hvor kun nattergale måtte synge.

Uden at bukke, uden at tage afsked, greb han sin fløjlskasket og styrtede ud af Bakkehuset, ned ad trappen og ud i Frederiksberg Haves mørke skygger.

Han løb, indtil hans lunger brændte under vesten.

Ved den store dam sank han ned på knæ i det våde græs. Månen spejlede sig i det sorte, blikstille vand. Hans

Christian bøjede sig frem og så sit eget spejlbillede i overfladen.

Der var intet forandret. Den lange, krogede næse. De små, bange øjne. De fremstående kraveben og håret, der aldrig ville ligge glat som de finere herrers.

Han var blevet student. Konferensråd Collin havde reddet hans ydre, men hans indre var stadig en udstødt, grim tingest.

I vandkanten, blot få alen fra ham, gled en flok hvide svaner tavst og graciøst gennem mørket. De behøvede ikke tale fynsk. De behøvede ikke bære stramme frakker eller passe på tekopper. De ejede vandet, luften og natten.

Hans Christian strøg sine lange, skæve finger over det kolde vand og brød spejlbilledet af sit eget ansigt.

»De griner af mig,« hviskede han til svanerne, og hans stemme var blød og mørk i nattestilheden. »Fordi jeg er

født i en andegård. Fordi min vugge stod blandt skræddere og vaskekoner.«

Han knugede sin fløjlskasket i sine hænder, indtil sølvemblemet borede sig ind i hans håndflade.

I hans hoved begyndte de spottende stemmer fra salonen langsomt at forvandle sig. De blev til en fortælling. Han så en stakkels, overvokset ælling for sig — en stakkels tingest, som hønsene huggede på, som ænderne bød og som pigen i huset sparkede til, fordi den var for mærkelig, for stor og for grim til deres lille verden.

Det gør ikke noget at være født i en andegård, tænkte han, mens tårerne langsomt tørrede ind på hans kinder, når man kun har ligget i et svaneæg.

Han tog sin pen og en lille notatseddel op af lommen. Han kunne ikke passe ind i deres stuer. Han kunne ikke vinde deres agtelse med latinske citater. Men han kunne bygge en verden, hvor den uldne, udstødte ælling til sidst

foldede sine hvide vinger ud og fløj hen over alle de fine folk, der engang havde spottet den.

Kapitel 2: Riborg

Solen brændte over de fynske bakker i august 1830, men for Hans Christian var Fyn ikke længere Munkemøllestrædes mudder. Det var et fortryllet rige af syrenbuske, bindingsværk og grønne enge.

Han var femogtyve år gammel og besøgte sin gamle skolekammerat Christian Voigt i den lille, søvnige købstad Faaborg. Det var her, i den solvarme købmandsgård, hvor duften af tørrede krydderier, kaffebønner og gammel egetræ fyldte stuerne, at hun trådte ind i hans liv.

Riborg Voigt.

Hun var Christians søster. Hun havde brune, milde øjne, mørke krøller, der indrammede et trindt, smilende ansigt, og en stemme så blød og venlig, at den øjeblikkeligt bedøvede al Hans Christians vante angst. Da hun rakte

ham sin lille, varme hånd og bød ham velkommen, mærkede han et stød gå igennem sin krop, som om et lyn havde ramt hans spinkle brystben.

For første gang i sit liv så en ung, smuk kvinde på ham uden at le.

I de følgende dage levede Hans Christian i en feberus. De gik ture ved havet, de plukkede markblomster, og han læste sine nye digte højt for hende. Riborg lyttede med åben mund. Hun fandt ikke hans fynske tonefald komisk; hun kaldte ham »en digter« med en ægte, jomfruelig ærefrygt, der fik hans hjerte til at svulme.

Han glemte sine lange ben. Han glemte sine udtrådte sko. Han så sig selv i hendes milde blik og troede, at han endelig havde fundet det menneske, der skulle række ham nøglen til et rigtigt liv.

Men Hans Christian hørte intet, når virkeligheden hviskede.

Han ænsede ikke de små, forsigtige antydninger fra kammeraten Christian. Han så ikke det gyldne bånd, Riborg bar i en fin kæde om sin hals — et bånd, der gemte på et lille portræt af Poul Lacoppidan, den unge skovrider, som hun allerede var hemmeligt forlovet med.

Nogle dage senere sad de i den solbeskinnede have. Riborg bøjede sig frem og rakte ham en lille, tørret rose.

»Gem den, hr. Andersen,« sagde hun milt. »Som et minde om Faaborg.«

Det var for meget for Hans Christian. Proppen røg ud af hans indestængte, desperate sind.

Han faldt over sine egne ben og sank ned på sine knæ i havestiens grus foran hende. Han greb hendes skørt med sine lange, skælvende hænder. Hans ansigt var blegt af rædsel og manisk kærlighed.

»Riborg!« råbte han, og hans stemme knækkede over i et højt, tragisk hvin, der fik en flok gråspurve til at flyve op

fra hækken. »Jeg kan ikke leve uden Dem! De er min sjæl, min poesi, min frelse! Sige mig, at De vil være min! Byd mig at dø for Dem, og jeg gør det!«

Riborg trådte et skridt tilbage i ren forfærdelse. Hendes milde, brune øjne spærredes op i rædsel over denne gigantiske, fremmede mand, der lå og sprællede i gruset som en såret fugl.

»Men... hr. Andersen,« stammed hun og rødmede helt op til hårgrænsen. »De må ikke... Jeg er jo forlovet! Jeg skal giftes med Lacoppidan!«

Ordene ramte Hans Christian som et økseslag midt i panden.

Forlovet.

Han blev liggende i gruset. Verden faldt sammen omkring ham. Lyset fra solen slukkedes, og blomsterhaven forvandlede sig til et goldt, iskoldt landskab. Riborg stod over ham, rystende, og rakte ham et lille, foldet papir —

et kort, hvor hun i al hast havde skrevet et sidste, venligt, men absolut afslag for at stoppe hans vanvidsanfald.

»De må aldrig tale om dette mere,« hviskede hun og flygtede ind i købmandsgården. Døren smækkede i med et lille, endeligt klik.

Hans Christian rejste sig langsomt. Hans knæ var dækket af hvidt havestøv.

Han så ned på det lille papir i sin hånd. »*Jeg kan kun holde af Dem som en Broder,*« stod der med hendes fine, runde skrift.

Han tog ikke tog sin skæbne på sig som en voksen mand, der trækker på skulderen og går videre. Hans Christian var en dramatiker i sit eget liv. Han tog afslaget, svøbte det ind i silkepapir og gemte det i en lille læderpose, som han hængte i en snor om sin hals — lige over sit spændte, bankende hjerte.

(Dér, mod hans bare hud, skulle læderposen henligge i femogfyrre år, indtil han lå på sit dødsleje i 1875 og lade sin ven brænde brevet uåbnet).

Han forlod Faaborg i postdiligencen samme aften. Da vognen skramlede væk, sat han alene i mørket og trykkede læderposen mod sit brystben.

Han var femogtyve år. Han var blevet afvist af teatrets scene, af selskabets saloner og nu af kvinden, han troede skulle redde hans sjæl. Han var en fremmed fugl, der var dumpet ned midt i en gåsegård, hvor alle de andre allerede havde fundet deres mager.

I den rystende vognen tog han sin blyant frem.

Han græd ikke mere. Smerten var for stor til tårer; den måtte forvandles til klæde, til fjer, til et eventyr.

I sit hæfte begyndte han at skitsere historien om den stakkels, mobbede fugleunge. Han skrev om, hvordan de andre ænder huggede den i nakken, hvordan pigen

sparkede til den, og hvordan den flygtede ud i den mørke mose, alene med sin kulde og sin længsel.

»Det gør ikke noget at være født i en Andegård,« skrev han, mens tårerne langsomt fik blækket til at flyde ud på papiret, *»når man kun har ligget i et Svaneæg!«*

Han ville aldrig få Riborg. Han ville aldrig få en hustru eller et hjem i en købmandsgård. Men han ville tvinge hele verden til at græde over den grimme ælling — og til sidst bøje sig for svanen, da den foldede sine mægtige vinger ud over vandet.

DEL II: DEN LILLE HAVFRUE (1831-1834) - Fiaskoen at blive elsket

Alder: 26-29 år

Kapitel 3: Rejserne

Postvognens jernbeslåede hjul skar igennem Italiens hvide støv som knive.

Det var foråret 1833. Konferensråd Collin havde udvirket det store rejsestipendium fra Fonden ad usus publicos. Beskeden havde været usødet: Andersen skulle ud. Han skulle se verden, lære fremmede sprog, hærde sine tynde nerver og opføre sig som en voksen man.

I stedet rejste Hans Christian igennem Europa som et flået smertensbarn.

I Paris havde det larmende mylder af drosker, boulevarder og lysthuse skræmt ham fra vid og sans. I Rom skar den brændende sol ned over de antikke ruiner, hvor lugten af varmt støv, æselgødning og vilde blomster lå som en tung, berusende dæmning over gaderne.

For andre unge mænd var dannelsesrejsen en jagt på kunst og frihed. For Hans Christian var den et sanseligt mareridt.

Han boede i et lille, varmt kammer i Via Purificazione. Hver nat sad han ved det åbne vindue og hørte gaden leve sit eget, forbudte liv. Mænd sang serenader under vinduerne, kvinders grin ringede bag de tunge skodder, og i skyggerne under Colosseums buer så han mænd stå tæt — alt for tæt — mens de hviskede i mørket og berørte hinandens skuldre med en tøvende, febrilsk fortrolighed.

Det snørede sig sammen i Hans Christians hals.

I sit eget bryst bar han på et kaos, han ikke turde sætte ord på. Han var otteogtyve år, men hans krop var ubrudt, urørt og indespærret. Han længtes efter en kvindes milde berøring, som han havde længtes efter Riborg, men når han så de barmfagre romerske piger på gaden, gøs han af angst. Og når han så på de smukke, mørke italienske kunstnere med deres åbne skjorter og stærke skuldre, mærkede han et stød af en helt anden, forfærdelig og forbudt tiltrækning, der fik ham til at svede af skam under lagnet.

»Gud bevare min rene sjæl,« hviskede han til den mørke væg i sit kammer. »Lad mig ikke falde i synd.«

Gud hørte ham måske, men kødets angst slap ham ikke.

Når de andre danske kunstnere i Rom — den glade maler Albert Kuchler og den billedskønne billedhugger Bertel Thorvaldsen — gik på vinstuer om aftenen for at drikke den tunge, røde Frascati-vin og le med byens piger, bakkede Hans Christian ud.

Han flygtede hjem til sit kammer. Han kunne ikke bære deres rå munterhed. Han kunne ikke bære at være den underlige, lange dansker, der sad i kroen og rødmede, hver gang samtalen faldt på kærlighed.

I stedet tog han sit brevpapir frem.

Hans eneste tilflugt var fjerpen. Med en nærmest manisk hurtighed fyldte han ark efter ark med lange, glødende og desperate breve til København. Han skrev til

vennerne, han skrev til teatrets mænd, og frem for alt skrev han til familien Collin.

Hans breve var ikke kølige rejsedagbøger. De var nødråb fra et druknet menneske.

»Jeg længes så frygteligt!« skrev han, mens blækket klattede på papiret under hans rystende hånd. *»Verden er så stor og kold, og jeg er så alene i den. Skriv til mig! Hvis De ikke skriver, tror jeg, at De har glemt mig, og så dør jeg her i det fremmede!«*

Når brevene var foldet og lukket med rødt lak, gik han ud i Roms nat og smed dem i postkassen. Men i samme sekund, papiret faldt ned i mørket, gøs han af fortrydelse.

De ville le af ham i København. Jonas Collin ville ryste på hovedet over hans manglende rygrad. Og Edvard... Edvard ville blot rynke panden i foragt over denne feje, overfølsomme stodder, der aldrig kunne lære at opføre sig som en mand.

Hans Christian gik ned til Tiberens sorte, mudrede vand.
Han så ned i strømmen, der hvirvlede under Engleborgen.

Han var rejst ud for at finde sig selv, men han var kun blevet mere fremmed. Han var en fisk, der var kastet op på det varme sand — ude af stand til at trække vejret i den virkelige verden, og uden evne til at svømme tilbage i det dyb, hvor han hørte til.

Kapitel 4: Edvard Collin

Da Hans Christian vendte hjem fra Italien i august 1834, rystede hans ben af en ny, fortærende feber. Den skyldtes hverken kolera eller romersk gadesnavs. Den hed Edvard.

Edvard Collin var konferensrådets søn. Han var tre år yngre end Hans Christian, men i alt andet hans eksakte modsætning. Edvard var slank, korrekt og støbt i den koldeste københavnske embedsstand. Hans mørke hår var altid ret uden et enkelt løst strå, hans kjolefrakke sad

snorlige over skuldrene, og hans blik bag de skarpe briller var tørt, kontrolleret og blottet for illusioner. Han behandlede følelser som tal i et regnskab: De skulle stemme, og der måtte for alt i verden ikke være overskud.

For Hans Christian var Edvard alt det, han selv savnede. Han var trygheden, den faste grund under fødderne, den adelsbårne ro.

Og Hans Christian elskede ham med en desperat, kvælende vildskab, der skræmte dem begge.

I det store collinske hjem i Stormgade var Hans Christian en hyppig gæst, men han var altid på tålt ophold. Mens Edvard arbejdede med sine juridiske akter ved det tunge skrivebord, sad Hans Christian på stolens yderste kant. Hans lange fingre trommede rastløst mod lårene, mens hans blik slugte den yngre mands profil i stearinlysets skær.

»De arbejder for meget, Edvard,« hviskede Hans Christian. Hans stemme rystede svagt.

»Nogen må jo gøre det borgerlige arbejde, Andersen,« svarede Edvard uden at løfte blikket fra papirerne. Pennens skrabende lyd mod arket var den eneste rytme i stuen. »Verden består ikke af digte og luftkasteller.«

Hans Christian rejste sig langsomt. Han gik hen bag Edwards stol. Han mærkede en frygtelig, indestængt trang til at lægge sin store, knoglede hånd på Edwards skulder — blot for at mærke varmen fra hans krop, blot for at høre ham trække vejret lidt hurtigere. Men hans hånd blev hængende i luften, skælvende og ubrugelig, før han sank ned på knæ ved siden af skrivebordet.

Edvard frøs i sin bevægelse. Han lagde fjerpenne fra sig og så irriteret ned på den lange skikkelse.

»Hvad er der nu, Andersen?«

Hans Christian greb fat i bordkanten. Hans øjne var blanke af ugrædte tårer, og ordene væltede ud af ham i en uformelig, bønfulde strøm.

»Edvard... vi må være mere end venner. De må lade mig være alt for Dem! Lad os sige *du* til hinanden. Lad os smide dette kolde, borgerlige *De* væk! Det er et panser mellem vores sjæle! Når man holder af et menneske, som jeg holder af Dem, er et *De* som et sværd i brystet!«

At tilbyde dus var i tiden det dybeste tegn på fortrolighed og åndeligt broderskab mellem mænd. For Hans Christian var det en kærlighedserklæring, en nådesløs overgivelse.

Edvard sad helt stille. Hans ansigt forvandlede sig til en maske af kold granit. Han trak sine hænder tilbage under bordkanten, væk fra Hans Christians rækkevidde.

»De misforstår vores forhold, Andersen,« sagde Edvard. Hans stemme var isnende rolig, ubehagelig klar og blottet for enhver varme. »Jeg har en uovervindelig modvilje mod at sige *du* til mænd, som jeg ikke er opvokset med fra barnsben. Det er en følelse i min natur, som De må respektere.«

Hans Christian gispede efter vejret, som om han var blevet strammet om halsen. »Men... vi er jo som brødre! Jeg giver Dem min sjæl i mine breve!«

»Deres breve er for overspændte,« afbrød Edvard tørt og tog sine briller af for at aftørre dem. »De forlanger noget af mig, som jeg ikke kan eller vil give. Jeg sætter pris på Deres talent, Andersen. Men jeg holder ikke af den slags... overdrivelser. Lad os blive ved det *De*, som sømmer sig for dannede folk.«

Jeg holder ikke af den slags.

Ordene faldt som tunge jernbeslåede søm mod kistelåget.

Hans Christian blev siddende på det hårde gulv. Han så på Edwards rene, glatte hænder, der roligt tog pennen op igen og fortsatte med at skrive på det juridiske dokument, som om intet var hændt. Prikken over i'et blev sat med et præcist, tørt stød.

Døren var slået i igen. Ikke af portneren Siboni på teatret, ikke af Riborg i Faaborg, men af den eneste mand, som Hans Christian havde givet sit nøgne hjerte.

Han rejste sig langsomt. Hans lange ryg var bøjet, og han følte sig mere deform og mere udstødt end nogensinde før. Han var en skabning fra havets bund, der havde forvildet sig op på land, blot for at opdage, at de mennesker, han elskede, fandt hans sprog uforståeligt og hans kærlighed afskyelig.

Kapitel 5: Den stumme smerte

Sølvbestikket klirrede mod det fine porcelæn i familien Collins spisesal i Stormgade.

Det var sommeren 1836. Solen trængte ind ad de høje vinduer og lyste op over det lange, dækkede bord. Lugten af stegt kapun, fin vin og stivede damaskduge fyldte stuen. Omkring bordet sat familiens overhoved, konferensråd Collin, omgivet af sine døtre, sine svigersønner og byens fineste borgere.

I midten sad Edvard Collin. Hans ansigt strålede af en sjælden, afdæmpet lykke. Ved hans side sad Henriette Thyberg — hans nye forlovede. Hun var spinkel, sød og korrekt, med milde blå øjne og lyse krøller, der faldt graciøst ned over hendes skuldre. Edvard lænede sig mod hende, tog hendes lille, hvide hånd i sin og sagde noget dæmpet i hendes øre, der fik hende til at rødme og le milt.

Lige overfor sad Hans Christian.

Han sad klemmt inde på sin stol som et tavst, forvokset spøgelse. Hans lange, blege fingre klamrede sig om sølvgaflen, indtil knoerne blev kridhvide. Hans skuldre var trukket helt op til ørerne, og den sorte halsklud strammede om hans strube, som var den et stykke usynligt reb.

Ingen så på ham. Selskabets samtale bølgede lystigt frem og tilbage over bordet — der blev talt om politiske reformer, om teatrets nye stykker og om det forestående

bryllup. Edvard løftede sit vinglas og skålede med sin svigerfar. Hans blik strøg hen over Hans Christian uden at standse, uden at blinke, uden den mindste sprække af erkendelse.

Jeg holder ikke af den slags.

Edwards kolde afvisning ringede i Hans Christians ører som en kirkeklokke over en begravelse.

Han så på parret. Han så, hvordan Henriette lænede sit hoved mod Edwards skulder. Hun behøvede ikke trygle om et *du*. Hun behøvede ikke at skrive lange, desperate breve fra Rom eller falde på knæ i gruset. Hun var en del af deres verden. Hun var skabt til parkettet, til salonerne, til Edwards tørre, borgerlige kærlighed.

Hans Christian mærkede en frygtelig, isnende smerte stige op fra sit bryst og sætte sig fast midt i sin strube.

Han ville råbe op. Han ville rejse sig, slå sin knytnæve i den hvide dug, så glassene splintredes, og skrike sin

lidenskab, sin jalousi og sin bundløse ensomhed ud over det pæne selskab. Han ville fortælle dem, at han havde givet Edvard sin sjæl, og at de var ved at træde på et levende hjerte.

Men hans læber bevægede sig ikke.

Hans hals var lukket, snøret sammen af hundrede års borgerlig anstændighed og sin egen lammende angst. Hvis han talte, ville de le. Hvis han skreg, ville de kalde ham gal og smide ham ud i gadesnavset igen.

Han var stum. Midt i det larmende, glade selskab var han så frygteligt, absolut stum.

Han lagde gaflen fra sig. Hans mad var kold og smagte af ingenting. I sit eget hoved mærkede han en forvandling tage sin begyndelse — den velkendte, febrilske proces, hvor smerten overskrider grænsen for, hvad et menneske kan bære, og forvandler sig til digtning.

En lille havfrue, tænkte han, mens tårerne brændte bag hans lukkede øjenlåg.

Han så hende så tydeligt for sig. En skabning fra det mørke, kolde dyb, der længtes op mod lyset og den menneskelige verden. En skabning, der havde opgivet sin smukke, klare stemme — fået skåret sin tunge ud hos havhexen — for at få ben at gå på. For at kunne træde på jorden blandt de fine mænd.

Hvert skridt, hun tog på land, føltes som at træde på skarpe knive, så blodet sivede fra hendes fødder. Og hvorfor? For at vinde prinsens kærlighed.

Men prinsen elskede en anden. En smuk, korrekt pige fra et naboland. Prinsen klappede den stumme havfrue på hendes mørke hår og kaldte hende sit "lille hittebarn", mens han giftede sig med den anden. Og havfruen måtte stå ved bryllupsfesten på skibet, danse for dem med blødende fødder og et bristet hjerte, uden at kunne udstøde et eneste klageråb.

Hans Christian så ned på sine egne store, knoglede fødder under bordet.

Det var hans eget blod, der rullede. Det var hans egen stemme, der var skåret bort.

Da middagen var slut, og gæsterne rejste sig for at gå ind i kaffestuen, sneg Hans Christian sig ud i den mørke entre. Han tog sin hat, trådte ud af porten i Stormgade og gik ned mod kanalen.

Dér, ved det sorte, blikstille vand under måneskinnet, tog han sin notatbog frem.

Han græd ikke mere. Smerten var blevet ren, krystalklar og uafvendelig. Han satte blyanten mod papiret og begyndte at skrive eventyret om den lille havfrue, der ikke fik sin prins, og som ikke kunne råbe sin smerte ud til verden — men i stedet måtte opløse sig selv og blive til skum på havet.

DEL III: KEJSERENS NYE KLÆDER (1835-1842)

- Fiaskoen at blive berømt

Alder: 30-37 år

Kapitel 6: Gennembruddet der ikke føles som et

I maj 1835 lå et lille, tyndt hæfte på boghandlernes diske i København. Det bar den uanselige titel *Eventyr, fortalte for Børn*.

Omslaget var gråt, papiret billigt, og prisen var sat så lavt, at selv fattige folk kunne være med. Det indeholdt fire små historier: *Fyrtøjet*, *Lille Claus og Store Claus*, *Prinsessen på ærten* og *Den lille Idas blomster*.

Hans Christian havde skrevet dem i en fart, næsten som en overspringshandling, mens han svedte over sine "rigtige" romaner og skuespil. Han havde skrevet dem i

det sprog, han brugte, når han talte til børn — uden latinske slyngninger, uden svulstige tragedie-fagter, men med den fynske mundtlighed, der hidtil var blevet hånet i salonerne.

Reaktionen fra hovedstadens lærde elskere af den fine poesi var lammende.

I tidsskriftet *Maanedsskrift for Litteratur* greb anmelderne fjerpennen med ren foragt. Hans Christian sad i sit beskedne kammer i Nyhavn 20 og læste anmeldelserne højt for sig selv. Hans stemme rystede, mens regnen trommede mod ruden:

*»Man kan kun beklage, at en Digter med hr.
Andersens Evner fornedrer sig til at udgive sligt
Kællingesnak... Disse Smaa-Historier ere formløse,
sprogligt uskammelige og blottede for opdragende
Moral. Ingen dannet Moder vil sætte sligt Pjat i
Hænderne paa sine Børn.«*

Johan Ludvig Heiberg, Det Kongelige Teaters ubestridte smagsdommer og den finere æstetiks enevældige konge, rystede hånligt på hovedet i sine saloner.

»Eventyr?« lo Heiberg over kaffen, mens hans elegante hustru, fru Johanne Luise, tændte en cigaret. »Andersen skrevet for børn? Det er dog det mest usmagelige påfund. En voksen mand, der sidder og digter om snakkende hunde med øjne så store som Teaterhuset! Det er teatralisk barnagtighed!«

Hver gang Hans Christian afleverede et nyt dramatisk stykke til teaterdirektionen, kom det retur med den samme tørre begrundelse: Han manglede dannelse. Teatret ville stadig ikke have ham.

Men nede på gaden skete der noget mærkeligt.

Når Hans Christian gik gennem Københavns smalle stræder, mærkede han fjerne træk i sin frakkeskøde. Små drenge i træsko og piger med snavsede forklæder

stoppede op på brolægningen. De pegede på hans lange, vaklende skikkelse med store, tryllebundne øjne.

»Dér er han!« hviskede en lille dreng ved Gråbrødretorv.

»Dér er manden med hundene og fyrtøjet!«

Børnene brød sig ikke om Heiberg. De vidste intet om metrik, latinsk grammatik eller den borgerlige æstetik. De forstod det sprog, som de lærde kaldte "kællingesnak". De forstod skrækkens, magiens og den lille mands sprog.

I stuerne sad forældre og prøvede at læse historierne højt, men opdagede til deres egen forundring, at de selv blev grebet. Bag de enkle ord om prinsesser og tinstøbte soldater lå en bundløs smerte, en bidende satire og en dyb, voksen menneskekundskab, som anmelderne var for blinde til at se.

Bøgerne blev revet væk. Det lille hæfte måtte trykkes igen og igen.

Hans Christian sad ved sit skrivebord og så ud over Nyhavns master. Han holdt det nytrykte hæfte i sine lange hænder.

Det var gennembruddet. Det var den succes, han havde tørstet efter, siden han trådte ud af postdiligencen i 1819.

Men det smagte af aske i hans mund.

Han ville have været den store tragediedigter. Han ville have været den fejrede skuespiller, der fik parterret til at græde i Det Kongelige Teater. Han ville have haft Heibergs beundring og Edwards respekt.

In stedet kaldte de hans livsværk for "barnepjat". De lærde klappede ham på hovedet som en skæv, mærkelig onkel, der var god til at underholde de små ved familiefesterne, men som man ikke tog alvorligt, når de voksne talte om rigtig kunst.

Han var blevet berømt, men han var blevet berømt for det forkerte. Han var stadig den udstødte fugl — nu blot

en fugl, man gav malkekrummer i haven, mens de rigtige fugle sang i skoven.

Kapitel 7: De fine stuer

Nu var dørene åbne. Men det var ikke den kongelige port, Hans Christian trådte igennem — det var tjenestedøren til de riges stuer.

I slutningen af 1830'erne var H.C. Andersen blevet et fast indslag i Københavns mægtigste borgerlige saloner. Hos grever, baronesser og skibsredere på Kongens Nytorv og i Bredgade var hans tilstedeværelse blevet det nyeste modefænomen.

»Andersen er her!« lød råbet, når hans lange, skæve skikkelse trådte ind over de bonede parketgulve.

Men de ville ikke lytte til manden; de ville underholdes af kuriosummet.

»Læs for os, Andersen!« råbte en korpulent baronesse og klappede i sine små, smykkede hænder. »Læs den om den lille snegl! Eller gør De Deres papirclip! Skær en lille danserinde ud til min datter!«

Hans Christian bukkede dybt. Hans ryg var bøjet i en indlært, ydmyg vinkel. Han tog sine små saks op af lommen og tændte et stearinlys på det lange bord. Mens herskabet drak deres tunge portvin og spiste konfekt, stod han midt på tæppet og klippede febrilsk i det fine papir. Hans lange, ru fingre bevægede sig med en uhyggelig, nærmest magisk hurtighed.

Så læste han højt. Hans fynske voice steg og faldt, han fægtede med sine arme, han gjorde sine øjne vilde, og han bøjede sin krop i tragiske former for at vække deres begejstring.

Selskabet klappede begejstret.

»I sandhed en naturbegavelse!« hviskede en ældre herre og tømte sit glas. »Mærkelig knægt. Lidt som en dresseret abe, ikke sandt? Men utrolig underholdende.«

Hans Christian hørte det godt. Han mærkede blikkene. De så ikke en digter af Guds nåde. De så en eksotisk papegøje i et guldbur, som man trak i halen for at få til at synge, før man sendte den tilbage til sit usle kammer i Nyhavn.

Når maden blev serveret ved det store spisebord, blev han placere nederst — helt nede ved huslærerne og guvernanterne. Ingen spurgte til hans tanker om politik eller filosofi. Hans opgave var blot at være den munter underholdning, indtil de voksne herrer skulle ryge deres cigarer i fred.

Han var nøgen midt i deres forgyldte pragt.

Da han kom hjem til sit mørkekammer den aften, rystede hans hænder af et undertrykt raseri.

Han rev sin fine, lejede selskabsfrakke af sig og kastede den på gulvet. Han så sig i spejlet. Der stod han — en midaldrende man, der havde brugt sine ungdomsår på at bukke, skrabe og klæde sig ud i lånte fjer for at behage et selskab, der inderst inde foragtede ham.

De lod som om, de forstod hans kunst. De lod som om, de så hans storhed. Men det var alt sammen en teaterkulisse, et hyklerisk spil af kejserlige klæder.

Han greb sin fjerpen og dyppede den i blækket.

»*Kejserens nye Klæder*,« hviskede han til den tomme stue.

Han skrev med en bidende, iskold hævngherrighed. Han skabte kejseren — det forfængelige overhoved, der kun tænkte på sine dragter. Han skabte hele hoffet af fine minister, baronesser og anmeldere, der nikkede godkendende, råbte »*O, hvor det passer smukt!*« og roste stoffets mønster, selvom der absolut intet var at se. De var rædde for at blive afsløret som dumme eller uduelige til deres embeder.

Og midt i hele dette teater af løgn og borgerlig anstændighed placerede han et lille barn. En lille, rå og uforfalsket stemme fra gaden.

»Men han har jo ikke noget på!« råbte barnet.

Hans Christian smilede et mørkt, bittert smil, mens pennen skar igennem papiret. De fine saloner havde gjort ham til deres nar. Nu ville han gøre hele deres verden til grin for evigt.

DEL IV: SKYGGEN (1843-1855) - Fiaskoen at blive voksen

Alder: 38-50 år

Kapitel 8: Jenny Lind

Hun var den svenske nattergal.

Da den treogtyveårige operasangerinde Jenny Lind trådte ind i Det Kongelige Teaters rampelys i København i efteråret 1843, stod tiden stille. Hovedstaden gik af lave. Mænd låst inde i borgerlig korrekthed græd i parterret, og da hun løftede sin krystalklare sopran, mærkede Hans Christian et stød gå igennem sit midaldrende, forpinte bryst, som om hans eget knækkede barnesind pludselig genfandt sin tabte tone.

Hun var alt det, han aldrig havde været: Elsket af alle, benådet af Gud, og ubesværet på scenen.

Hans Christian blev grebet af en manisk, fortærende besættelse. Han var otteogtredive år gammel, hans hår var begyndt at tynde ud i tindingerne, og hans krop var mærket af et livs ydmygelser. Men i Jenny Lind så han sin sidste chance for at blive genløst. Han troede i sit stille, desperate indre, at skæbnen endelig havde ført to udvalgte, uforståede naturbørn sammen.

Han overøste hende med digte. Han fulgte hende som en lang, trofast hund gennem gaderne, og da hun rejste

videre, fyldte han postvæsenet med glødende, tårevædende kærlighedserklæringer.

Gennem uger og måneder levede han i en rus. I sine breve tryglede han om et tegn, en tilkendegivelse, et løfte om, at de to stjerner på himlen kunne smelte sammen til én.

Svaret kom i et lille, parfumeret brev fra Tyskland i 1844.

Hans Christian greb papiret med skælvende hænder i sit kammer. Hans hjerte bankede helt op i tindingerne, mens hans øjne fløj hen over hendes fine, svenske skrift.

»Gud velsigne min gode, kære Broder!« skrev hun milt og uskyldigt. »Du vil altid have en søster i mig, og jeg beder til, at vor Herre må bevare vor rene, skønne søskendekærlighed...«

Broder. Søster. Søskendekærlighed.

Ordene stod der på det glatte papir som kolde Istapper.

Hans Christian sank langsomt ned på sin stol. Læderposen med Riborgs afslag mærkedes med ét tung og isnende mod hans brystben. Edwards kolde *De* ringede i hans baghoved. Og nu dette: En søster.

Hun elskede ham ikke som mand. Hun så ham ikke som en elsker. For Jenny Lind var han blot den mærkelige, uskadelige H.C. Andersen — en god, kær, ældre broder, man kunne klappe på kinden, men aldrig kysse på munden.

En frygtelig, isnende kulde bredte sig fra hans bryst og ud i hver en krog af hans krop.

Han pakker sine kufferter samme nat. Han kunne ikke blive i København. Han kunne ikke bære at høre hendes navn hvisket i salonerne, eller se folk smile medlidende ad den gamle digter, der havde troet på et eventyr.

Han flygtede ud i Europa. Mens toget skramlede gennem det mørke, tyske landskab, og regnen piskede mod ruden, tog han sin notatbog frem.

Han ville skrive om kulden. Ikke om sommerens syrener i Faaborg eller om den lille havfrues varme tårer, men om den rene, dræbende is, der kan sætte sig fast i et menneskes hjerte.

Han skabte *Snedronningen*.

Han skabte historien om den lille dreng Kay, der får et splinter af trolddomsspejlet i sit øje og i sit hjerte.

Splinterne, der gør hjertet til en klump is, så han kun kan se det grimme, det kolde og det fornuftige i verden. Kay, der lader sig trække af Snedronningens mægtige, hvide slæde mod hendes ispalads i det yderste Nord, hvor alt er smukt, skinnende og absolut dødt.

Hans Christian så ned på sine egne lange, skælvende hænder i kupeens svage lys.

Han var selv blevet til Kay. Han var blevet stiv af kulde. Jenny Linds milde "søster-ord" havde ikke opvarmet hans sjæl — det havde været den sidste splint af is, der borede sig helt ind i hans inderste.

Kapitel 9: Den rejsende

En kuffert. Et par udtrådte støvler. En lang, mørk kappe og en paraply, der aldrig slap hans lange fingre.

Det var Hans Christians samlede bo.

I midten af 1840'erne var H.C. Andersen en af Europas mest berømte mænd. Hans eventyr blev oversat til tysk, engelsk og fransk, og konger og fyrster bød ham til bords. Men den mand, der spiste med guld-bestik på slottet i Weimar, ejede ikke et enkelt rum, han kunne kalde sit eget.

Han var en professionel gæst.

I mere end tredive år levede han i en permanent tilstand af opbrud. Han flakkede fra den ene jyske herregård til den næste, fra herresæde til herresæde, fra det ene gæsteværelse hos vennerne i København til det næste hoteltag i Paris eller Rom. Hver aften pakkede han sine ting ud; hver morgen pakkede han dem ned igen.

»At rejse er at leve!« udbrød han stolt i sine erindringer.

Det var en løgn. En smuk, digterisk løgn, som han fortalte verden for at dække over den grusomme sandhed: Han rejste ikke af udlængsel. Han rejste, fordi ingen vil have ham boende for altid.

På herregårdene — Glorup, Bregentved, Frijsenborg — var hans ankomst i starten en begivenhed. Greverne og baronesserne tog imod ham med åbne arme. Men efter et par uger begyndte stemningen at ændre sig.

Hans Christian var en besværlig gæst. Han havde anfald af rasende hypokondri. Han var panisk angst for ildebrand og bar altid et tykt reb i sin kuffert, så han

kunne klatre ud ad vinduet, hvis huset brændte. Han var angst for forgiftning, angst for at blive begravet levende — så angst, at han om natten lagde en seddel på sit natbord, hvor der stod: *»Jeg er kun skindød.«*

I herskabets stuer mærkede han langsomt, hvordan værternes blikke blev trætte.

Når han klagede over træk ved vinduet, når han krævede at få læst sine nyeste digte højt for tredje gang samme aften, eller når han brød ud i gråd over en dårlig anmeldelse i *Fædrelandet*, udvekslede herskabet stumme, opgivende blikke bag hans ryg.

»Hvornår rejser vores kære Andersen hjem igen?«
hviskede baronessen til sin mand ved morgenbordet.

Orderne hjem igen. Det var de mest forfærdelige ord i Hans Christians sprog. Han var altid på gennemrejse. Han var den midlertidige mand.

En kold, blæsende novemberaften sad han på sit gæsteværelse på en ensomt beliggende herregård i Jylland.

Udenfor piskede regnen mod ruderne, og blæsten tudede i det gamle egetræ i parken. Inde i værelset brændte et enkelt tællelys. Hans Christian så på sin åbne kuffert, der stod midt på tæppet som en åben kiste.

Han var niogfyrre år gammel. Han havde ingen hustru, der ventede på ham. Han havde ingen børn, der løb ham i møde på trappen. Han havde intet bord, hvor han kunne sætte sin egen kaffekop uden at bede om lov først.

Han var som en skygge, der gled hen over andre folks tæpper.

Han satte sig ved det fremmede skrivebord, tog sin fjerpen og sin saks frem. Han begyndte at skære i et stykke sort papir — et af sine berømte papirklip.

Men hans fingre skælvede. Han klippede ikke en lykkelig danserinde eller en festlig trold. Han klippede en figur af en lærd mand med en lang kappe og en spids hat. Og ved siden af ham klippede han en anden skikkelse — en tom, mørk silhuet, der langsomt voksede sig større og trådte ud af mandens krop.

Han tænkte på sit eget liv. Han tænkte på, hvordan han i alle disse år havde spillet rollen som "Eventyrdigteren H.C. Andersen" for at behage verden. Han havde smilet, klippet papir, læst højt og bukket for de rige.

Og imens var hans sande, nøgne jeg — den ensomme, forpinte dreng fra Odense — blevet trådt ned i mørket. Hans egen berømmelse var blevet som en skygge, der havde opslugt hans virkelige menneskeliv.

Han dyppede pennen i blækket og skrev overskriften til sit mest dystre, mest makabre mesterværk:

Skyggen

Han skrev om den lærde mand, der mister sin skygge i de varme lande. Hvordan skyggen vender tilbage — klædt ud som et rigtigt, rigt menneske med guld og dyre klæder. Hvordan skyggen langsomt tvinger den lærde mand til at blive *dens* skygge. Og hvordan skyggen til sidst lader den lærde mand henrette, fordi manden vil fortælle sandheden: At skyggen blot er et blændværk, en kopi uden sjæl.

»Man tror, at jeg ejer verden,« hviskede Hans Christian ud i det tomme, kolde gæsteværelse, mens stormen rasede udenfor. »Men det er min skygge, de elsker. Mig... mig er der ingen, der vil have.«

DEL V: DET ER BARE ET EVENTYR (1856-1875)

- Fiaskoen at dø

Alder: 51-70 år

Kapitel 10: Den gamle

Alderdommen lugtede af kamfer, tandpine og kold te.

I begyndelsen af 1870'erne var Hans Christian Andersen blevet et levende monument. Når han trådte ud på Nyhavns brosten, tog mænd deres hatte af, og mødre løftede deres børn op, så de kunne pege på den høje, bøjeede mand med den lange, mørke kappe. Han var Danmarks stolthed, eventyrernes konge, et navn der lyste på alle verdens sprog.

Men inde i det beskedne lejede værelse i Nyhavn 18 var kongen en rystende, ensom gammel mand.

Han var midt i tresserne, men hans krop opførte sig som en udbrændt ruinhob. Hans tænder var faldet ud én efter én — hans berømte mundhule, der engang havde rummet den klare sopran, var nu et smerteligt, tomt gab, der gjorde det næsten umuligt at spise fast føde. Hver ny tand, han mistede, føltes som et tab af et digterværk.

»Når tænderne går, går digtningen,« jamrede han i sin dagbog med skæv, usikker skrift.

Hans angst var ikke blevet mindre med årene; den var vokset til et ustyrligt monster. Hans hypokondri åd hans nætter. Hvis han mærkede et stik i sit bryst, var det hjerteslag; hvis et sår på hans ben kløede, var det koldbrand. Han vejede sit afføring, han tjekkede sit spyt i spejlet hver morgen, og han turde ikke gå over Kongens Nytorv af skræk for at få en tagsten i hovedet.

Men den værste angst var mørket og stilheden.

Om natten, når København sov, og droskernes skramlen var forstummet, sad han i sin natkjole ved det lille bord. Hans lange, knoglede hænder gøs af gigt, men han kunne ikke lade saksen ligge.

Han skærer papirklip.

I tællelysets svage, flakkende skær klippede han febrilsk — hundredvis, tusindvis af små figurer. Han klippede svaner med knækkede halser, piger der dansede på røde sko, og mørke, makabre trolde med åbne gab.

Det var hans hær mod døden.

»Se, min lille frøken,« hviskede han hæst til en papirfigur af en danserinde, som han balancerede på sin pegefinger. »Du skal ikke blive gammel. Du skal ikke have tandpine. Du skal danse for evigt.«

Han tænkte på børnebørnene. Ikke sine egne — han havde ingen. Han tænkte på alle de fremmede børn i Tyskland, England og Amerika, der læste hans bøger, mens deres forældre lagde dem i seng. De elskede ham. De sendte ham breve med tegninger og tørrede blomster.

Men ingen af dem kendte ham. De kendte den milde, eventyrlige Onkel Andersen, som fotografer fik ham til at ligne på de pæne billeder. De kendte ikke den desperate, forpinte dreng fra Odense, der stadig sad dybt inde i den

gamle mands rynkede krop og skreg af længsel efter sin fars læsning og sin mor vaske-hænder.

Nogle gange, når saksen faldt ud af hans trætte fingre, bøjede han sit grå hoved mod bordpladen.

I mørket bag sine lukkede øjne var han ikke den berømte statsråd. Han var ti år gammel igen. Han stod i Munkemøllestræde og hørte snedkerens jernsøm blive slået i faderens kiste. *Bank. Bank. Bank.*

Han havde brugt et helt liv på at flygte fra den kiste. Han havde danset på balletskolen, sunget hos Siboni, tryglet hos Collin, skrevet sørgespil, romaner og eventyr — alt sammen for at skabe en væg af ord mellem sig selv og døden.

Og nu stod han her ved enden af vejen. Verden klappede, men rummet var tomt. Kufferten stod stadig ved døren, altid pakket, altid klar. Men denne gang var der ingen postdiligence, der kunne køre ham væk fra den sidste, mørke rejse.

Kapitel 11: Det sidste eventyr

Sommeren 1875 lugtede af tørre græsstrå, lavendel og det nære hav.

På landstedet Rolighed på Østerbro lå Hans Christian i den store, lyse seng. Det var her, hos sine trofaste venner, familien Melchior, at rejsen var ved at nå sin afslutning. Vinduet stod på klem ud mod haven. De lange, hvide gardiner bevægede sig langsomt i augustblæsten som vingerne på en mægtig, tøvende svane.

Han var halvfjerds år gammel. Hans krop var blevet gennemsigtig og spinkel som det fineste papirclip, og smerterne fra den kræft, der langsomt åd hans indvolde, var kun dæmpet af dråberne af laudanum.

Ved siden af sengen sad fru Dorothea Melchior og duppede hans pande med en kold, fugtig klud.

»Ligger De godt, kære Andersen?« hviskede hun milt.

Hans Christian svarer ikke straks. Hans øjne, der engang var så vilde og febrilske, lå dybt i de mørke huler under den tunge pande. Han hørte hendes stemme, men den kom fra et fjernt sted — som igennem et tykt lag teaterfløjl.

I hans hoved var der ikke mere angst. Laudanumen og dødens nærhed havde skrabet alle de vilde tankespoler væk: Tandpinen var væk, frygten for ildebrand var væk, og det knugende savn efter Edwards *du* og Jenny Linds kærlighed var holdt op med at brænde.

I stedet så han billeder.

Han så ikke sine æresborgerbreve fra Odense. Han så ikke guldmedaljerne fra kongerne eller de store, forgyldte udgaver af sine bøger.

Han så en fjortenårig knægt med for korte ærmer, der stod i regnen på Kongens Nytorv i 1819. Han så drengen falde ned ad teatrets trappe, mens portneren smækkede

døren i hans ansigt. Han så den knækkede soprantone hos Siboni, de grinende drenge på balletskolen, og Heibergs hånlige smil i de fine saloner.

Et helt liv af nederlag. En lang, ubrudt kæde af afvisninger, ydmygelser og lukkede døre.

Og dog, tænkte den gamle mand, og et lille, svagt stød af lys gik igennem hans bryst.

Gud havde ikke givet ham det liv, han bad om. Han havde ikke fået lov at blive skuespiller. Han havde ikke fået lov at blive elsket af en hustru eller stiftet sit eget hjem. Gud havde knust alle hans menneskelige drømme én efter én — men kun for at lade noget større gro ud af skårskaderne.

Hver tåre var blevet til en perle. Hver ydmygelse var blevet til en historie.

Hvis Siboni ikke havde smidt ham ud, hvis stemmen ikke var knækket, hvis Edvard ikke havde været kold som is —

så havde han blot været en middelmådig skuespiller i et teater, der for længst var glemt. Hans smerte havde været selve brændstoffet. Hans fiaskoer havde været selve stoffet, som han havde vævet sin udødelighed af.

Han rakte sin lange, knoglede hånd ud over sengekanten. Brystet hævede og sænkede sig i et dybt, roligt åndedrag.

Han huskede eventyret om moderen, der giver sine øjne, sit hår og sit hjerte til Døden for at redde sit barn.

Moderen, der opdager, at alt det, man mister, bliver til en velsignelse for andre.

»Alt... alt var godt,« hviskede Hans Christian. Hans voice var næsten uvirkelig lys og ren, som om sopranen fra hans barndom i et kort sekund var vendt tilbage. »Det var et stolt, smukt eventyr...«

Dorothea Melchior bøjede sig frem og tog hans hånd. Men Hans Christian mærkede det knapt.

Han så tæppet gå op for sidste gang. Ikke på Det Kongelige Teater på Kongens Nytorv, men på et teater uden grænser, uden vægge og uden tidsfrister. Et teater, hvor den grimme ælling endelig løftede sit hoved, og hvor den lille havfrue ikke længere havde ondt i sine fødder, men svævede op som en ånd i luften.

Han lukkede sine øjne.

Pennen faldt fra hans hånd, og den sidste side i hans eget store, smertelige og vidunderlige eventyr blev vendt i tavshed.

Epilog

En råkold tirsdag i november 2026 flakkede lyset fra en lygtepæl over de regnvåde brosten på Kongens Nytorv.

Gennem ruden til en lille café sat en tolvårig pige. Hun bar en alt for stor, ulden striktrøje, og hendes mørke hår

faldt ned over ansigtet, mens hendes fingre holdt fast om en slidt, indbundet bog.

Det var en gammel udgave af *Eventyr og Historier*.

Hendes blik gled langsomt hen over de gule sider, hvor sort blæk dannede historien om den grimme ælling. Om hvordan de andre ænder huggede den i nakken, hvordan hønsene trådte på den, og hvordan den fløj ud i den kolde mose, alene med sin udstødthed og sin vanvittige længsel efter at være en anden.

En tåre samlede sig i kanten af pigens øje og faldt ned på papiret, nøjagtigt som tårerne var faldet på det samme papir to hundrede år før.

Pigen vidste intet om 1819.

Hun vidste ikke, at ordene var blevet skrevet af en desperat, fjortenårig dreng fra Odenses dybeste fattigdom, der stod med mudder på træskoene og tryglede om at blive optaget ved Det Kongelige Teater.

Hun vidste ikke, at hans stemme var knækket, at hans lange ben var blevet til grin på balletskolen, eller at de lærde herrer i København havde kaldt hans digte for formløst kællingesnak.

Hun vidste ikke, at historien var født ud af en mands ødelagte hjerte, da han lå på sine knæ i havestiens grus i Faaborg og blev afvist af den kvinde, han troede skulle redde hans sjæl.

Hun vidste kun én ting:

Når hun læste ordene, følte hun sig ikke længere alene. I mørket, midt i sin egen lille verden af skoleskældsord, mobning og følelsen af aldrig at passe ind i de andres glatte, perfekte fællesskab, rakte en usynlig hånd ud fra bogen og tog hendes.

Tværs igennem to århundreder, tværs igennem glemte teaterroller, brudte løfter og kolde grave, talte den udstødte dreng fra Munkemøllestræde direkte til hende.

Ude på gaden gik folk forbi med opslåede paraplyer, travle og indhyllet i deres egne liv. De ænsede ikke det store, forgyldte teater, der lå som et mørkt tempel i tågen et stykke derfra. Dets døre var for længst lukket for natten, dets skuespillere var gået hjem, og lysene på scenen var slukket.

Men inde på caféen sad pigen og vendte siden.

Manden var død. Teatret var blevet til et minde. Men skyggen — den smukke, udødelige skygge, som han havde vævet af sine egne fiaskoer — var i live. Den havde fundet sit publikum, og tæppet ville aldrig mere falde.